

Sosem hittem a függetlenségben

| ÖRY KRISZTINA, SAL ENDRE | FOTO: FÖLDHÁZI ÁRRÁD

A történelmet a győztesek írják, az a dolgunk, hogy a 21. században a konzervatívok legyenek a győztesek, s mi, magyarok is közöttük legyünk – mondja L. Simon László, aki tíz év politizálás után a Magyar Nemzeti Múzeum élén tért vissza a kulturális életbe. A volt országgyűlési képviselőt identitáspolitikáról, szekértáborokról és Demeter Szilárd nagy port felverő kijelentéséről is kérdeztük.

Mit tapasztalt júliusi főigazgatói kinevezése óta?

A nemzet múzeumát belülről látni egészen más, mint kultúrafogyasztóként, hiszen aki látogatóként érkezik, nem tudhatja, mi van az ajtók mögött. Persze később ezeken az ajtókon én is bekukkanthattam, politikusként, fenntartóként, államtitkárként ráláttam az intézmény működésére, de az sem hasonlítható össze a mostani helyzetemmel. Hogy a kérdésre is válaszoljak: minden nap egy felfedezés. Mikor kineveztek, elhatároztam, a pincétől a padlásig végigjárom az épületet.

Hol tart?

Még korántsem jutottam a végére. Ugyanez a helyzet a vidéki múzeumi egységeinkkel is.

Valahol azt nyilatkozta, a Nemzeti megrekedt a múzeumok versenyében...

Ezt igazolta az is, hogy bárkivel beszéltem a kinevezésem előtt – világlátott, tájékozott, múzeumba járó emberek –, mind azt mondták, évek óta, sőt évtizedek óta nem jártak a Nemzeti Múzeumban, vagy ha igen, akkor csak a sajtófotó-kiállítás miatt. Ez nagyon nem jó.

Mi a megoldás?

Amit ennyi idő után látok: a muzeológusi, szakértői gárdánk kiváló, elhivatott csapat. Ez nagyon fontos. A gyűjteményünk pazar, a világ bármely múzeuma büszke lenne rá. De szembeötlő, hogy az állandó kiállításainkat frissíteni kell, hiszen több évtizede készültek, az állandó jelző pedig nem

azt jelenti, hogy örökké ott marad... Megújításra szorulnak az installációk, a vizuális környezet is gyorsan változik, új technikákra, új hatásokra van szükség. Friss és versenyképes állandó kiállításra van szükségünk, mert a mostani, valljuk be, stílusában retró hangulatú, bár a készítésekor egészen üde lehetett. Továbbmegyek: újra kell gondolnunk a múzeumi tereinket, el kell érnünk, hogy ha valaki belép látogatóként, akkor szinte beszippantsa a vizuális élmény. Csak egy példával érzékeltetném a helyzetet: a kollégák jelezték, hogy a kiállításnál nem tudnak lámpaégit cserélni, mert már hosszú évek óta nem gyártanak olyat, amilyen kellene... Emellett szükségünk van egy nívós múzeumboltra és egy kifogástalan kávézóra is, amely első lépésként például behozza a Múzeumkertből a fiatalokat, akik, ha éppen elered az eső, hazamennek ahelyett, hogy bejönnének a kávézóba. Pedig ha megfelelő vizuális élményt kapnának, a kiállításokat is biztosan megnéznék.

Ahogy látom, lesz dolga bőven...

Lesz dolgunk – hiszen csapatban dolgozom. Sorolom tovább. Negyvenéves gépészeti berendezéseink vannak, korszerű gépészet nélkül pedig nem lehet működtetni a múzeumot. Gondoljon csak bele, jelenleg az épület több mint fele nincs klimatizálva, a raktárhelyiségek egy része sem. Egy komoly külföldi múzeum márpedig nem ad kölcsön műtárgyat, ha nem tudják biztosítani a klimatizált, túlzott páratartalomtól és természetes fénytől védett tárolását. Valljuk be, mi sem tennénk. Még egy példa: néhány napja egy

„Ma a konzervatív értékekhez való ragaszkodás felér egy lázadással”

múzeumi látogató reflexén múlt, hogy egy tokjából kieső ablaktábla nem zuhan a földre, ő kapta el, amit ezúton is köszönünk... Ebből is láthatja, új nyílászárókra is szükség van. Szerencsére a kormány támogatja az elképzeléseinket.

Milyennek képzeled az új állandó kiállítást?

A célja, hogy elrendezésében, vizuális élményében valóban hasonson a látogatókra, megszólítsa a fiatal generációkat is. Ugyancsak fontos, hogy a külföldi vendégeknek is élményt nyújtson, s ne a fáradtság élményét, amikor végigcaplatnak a kiállításokon. El kell érnünk, hogy a tárlatokon ők is felfedezzék és megértsék a magyar történelmet, s úgy érezzék, elvisznek belőlünk, magyarokból valamennyit.

Összefoglalva: adva van egy régi Rolls-Royce, amelyet fel kell újítani.

Jó a hasonlat. Olyan állapotba kell hoznunk, hogy egy mai tizenéves is felkapja a fejét, ha meglátja, és azt mondja: rá: hű, de menő kocsi!

Mit szolt hozzá, hogy a beiktatása során elmondott beszédéből voltak, akik azt szúrték le: a fiataloknak Disneyland, mesemúzeumot tervez?

Akik ezt írták, jól tudják, hogy mire gondoltam, nem lehetnek annyira ostobák, hogy ennyire félreértelmezzék. Így inkább azt feltételezem, hogy politikai megfontolásból tették. A beiktatásomon elhangzó beszédemben azt hangsúlyoztam, hogy kollektív emlékezetünknek, folyamatosan alakuló nemzeti önképünknek, nemzeti identitásunknak részét képezik a valós történelmi eseményeket körülölelő mítoszok, mesék, legendák, és ezekkel is foglalkozni kell. Ráadásul a közös emlékezet sok-sok egyéni történetből áll össze. Ez nem egyenlő a mesemúzeummal.

Mikor lesz új állandó kiállítás?

A jövő év elején elkezdjük a forgatókönyv összeállítását, amit Tomka Gábor főigazgató-helyettes fog koordinálni, s ha a gépészetet is sikerül megújítani, akkor legkorábban 2023 végén láthatja majd a nagyközönség az új állandó kiállítást. Emellett arra törekszünk, hogy a külföldi nagy múzeumokhoz hasonlóan látványraktárakat építsünk. Ezek a kiállítóterek is jól működnek, s a Nemzeti Múzeum csodás gyűjteménye végre nem a mostani raktárakban áll majd össze, hanem megtekinthető lesz a látogatók nagy örömeire. Az egyik tervünk például az, hogy befedjük a múzeum belső udvarait, és az egyikben alakítunk ki látványraktárakat. Ez a Liget-projekt mellett az évtized múzeumi fejlesztése lenne.

Milyen társintézményekkel képzel el együttműködést?

Hosszú évek óta jó a kapcsolat a nagy közgyűjtemények vezetőivel, különösen Baán Lászlóval, Kemecsi Lajossal, Estók Jánossal és Vitézy Dáviddal, s remek együttműködés formálódik a Magyar Nemzeti Levéltár és az Országos Széchényi Könyvtár vezetésével. Egyszerre vagyunk versenytársak, de még inkább baráti-stratégiai szövetségesek. Cseri Miklós, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatója is sok értékes

*„A művészet szabad,
és a tehetség mindig
utat tör magának”*

L. SIMON LÁSZLÓ

József Attila-díjas író, költő, politikus. 1972-ben született Székesfehérváron, az ELTE Tanárképző Főiskolai karán magyar-történelem, majd a Bölcsészettudományi Karán magyar nyelv és irodalom szakon szerzett tanári diplomát. 2004 és 2010 között a Magyar Írószövetség titkára, 2010-től fideszes országgyűlési képviselő, az Országgyűlés kulturális és sajtóbizottságának elnöke, 2011 októberétől a Nemzeti Kulturális Alap elnöke, 2012 és 2013 között a kultúráért felelős államtitkár. 2013-tól a Várba-zár felújításáért és a fertői Esterházy-kastély rekonstrukciójáért felelős kormánybiztos. 2021. július 31-étől a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója. Nős, négy gyermek édesapja.

*„Igaz van Demeter Szilárdnak,
hogy nem alanyi jogon jár
a támogatás és az ösztöndíj”*

mint például a világot megrázó covidjárvány vagy a mesterséges intelligencia szerepének felerősödése. Ezek hatása még felmérhetetlen, de én a világháborúkhoz tudom hasonlítani.

Napjaink társadalommérnökségének „áldásos” tevékenysége folytán a múlt, a történelem újraértelmezése zajlik tőlünk nyugatra. Mint ahogyan az lmbtqi-lobbi működését, ezt is sokan tekinthetik tőlünk távoli eseményeknek, amelyekkel nekünk nem kell foglalkoznunk. Hogy látja: van félivalónk, vagy nyugodtan alhatunk?

Az lmbtqi-mozgalmak szeretnék egyfajta progresszív, szerethető, trendi jelenségnek beállítani magukat. Ne tagad-

juk, ügyesen csinálják, ám a lopakodó propaganda gyakran válik agresszív akciózássá. Túl azon, hogy az egyén szexuális beállítódása és szokásai magánygynek tekintendők, a legfontosabb, hogy minden tegyünk meg a kiskoriak védelme, illetve az életet továbbörökítő életformánk értékeinek megőrzése érdekében. Ebben az értelemben egyfajta konzervatív paradoxon jellemzi a világunkat: ma a konzervatív értékekhez és életformához való ragaszkodás felér egy lázadással. Azaz napjainkban lassan az lesz a progresszív, aki konzervatív, s ha ez igaz, nincs okunk az aggodalomra. Adyval szólva: az Élet él és élni akar. A történelmet pedig a győztesek írják, az a dolgunk, hogy a 21. században a konzervatívok legyenek a győztesek, s közöttük legyünk mi, magyarok is.

Lemondott országgyűlési képviselői mandátumáról, hogy a Nemzeti Múzeum főigazgatója lehessen. Ennyi idő távlatából nézve: jól döntött?

Bő egy évtizedig voltam országgyűlési képviselő, közben kétszer államtitkár, egyszer kormánybiztos, kétszer miniszteri biztos, s mellette nem hagytam abba az alkotói, írói tevékenységemet sem. Majdnem minden évben jelent meg új könyvem, aktív maradtam a Magyar Írószövetségben, és elnöke lettem a Tokaji Íróklubnak. Mindamelllett az előző tíz évben elsősorban politizáltam, most visszakérültem a kulturális életbe. De ez nem jelenti azt, hogy politikailag inaktív lennék, hiszen a politikai meggyőződésem, elkötelezettségem nem változott. Sosem hittem a függetlenségben, elkötelezett, ugyanakkor kritikus és önkritikus gondolkodó vagyok. Ráadásul a Nemzeti Múzeum főigazgatójaként alakíthatom azt az identitáspolitikát, amely a kormánynak is fontos, s amely záloga lehet nemzetállami létünk fennmaradásának.

A választási kampányhoz közeledve érte a kinevezés. Ilyenkor a kultúra is fokozottan átpolitizálódik, élesedik a szekértáboros adok-kapok. Hogy látja, van esély értelmes párbeszédre, lesz itt valaha nemzeti minimum?

Mindig elmondom, nem a politikai oldalak közti kulturális küzdelem kellene legyen számunkra az igazi kérdés, hanem hogy fennmarad-e anyanyelvű, nemzeti kultúránk az erősen globalizált világunkban. Ez a kultúrharc valódi tétje. Mindazonáltal optimista vagyok, a magyar nyelv és kultúra él, pezseg. Sok a szakmai, az esztétikai és az egzisztenciális vita, mégis sokszínű és egymással izgalmas interakcióban levő kánonok léteznek művészeti életünk valamennyi

területén. S a művek létrehozásához és a közönséghez való eljuttatásához bőven van anyagi forrás is, hála a kormány gazdaságpolitikájának, a mindenütt érzékelhető növekedésnek és konjunktúrának. Ha kultúránk és identitásunk, keresztény világképünk jogos védelme nem jár együtt bezárkózással, hanem megőrizzük nyitottságunkat és kultúránk befogadó jellegét, és mindeközben nem mondunk le hagyományainkról, akkor Európa egyik nyertes országa és kultúrája lehetünk.

A minap nagy port vert fel Demeter Szilárdnak, a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatójának egy nyilatkozata, amelyben a kortárs magyar írók alkotásairól szólva elmondta, szerinte nyolcvan százalékuk „mehetne a levesbe”. A híradásokból és a felháborodott reakciókból azonban kimaradt, milyen összefüggésben mondta mindent: „Nem alanyi joggal jár az ösztöndíj. Jó lenne, ha adnánk a minőségért is” – fogalmazott. Mi a véleménye erről, mint egy szintén az adófizetők pénzén fenntartott nemzeti kulturális intézmény vezetőjének és olykor tollat ragadó magyar írónak?

A magyar irodalmi életet nem lehet felügyelni, mindenki, aki erre törekszik, bukásra van ítélve. A művészet szabad, és a tehetség mindig utat tör magának. Nem is gondolom, hogy ma bárkinek ilyen ambíciói lennének. Létezik állami támogatási rendszer, de hogy az elkészült és támogatott művek közül melyik lesz maradandó, az csak évtizedek múlva derül ki. A Nyugatban harminchárom évfolyama alatt több mint háromezer szerző publikált. Közülük az irodalomtörténet is csak keveset emel ki, azonban ha nincs ennyi író, költő, kritikus, nincs kivel megtölteni a lapot, azaz a Nyugat sem létezhett volna. S nem létezett volna az a közeg, amelyből

Ady, Babits, Kosztolányi és Móricz ki tudott emelkedni. A Nyugatot szerkesztő Osvát Ernő nyomán nekünk is el kell tudnunk választani az irodalmat az irodalmi ételtől, tudva, hogy mindkettőre szükség van. Enkülönben mindenevő vagyok a művészetben, az operától a stand-up comedyig, a néptáncától a kortárs balettig minden lázba tud hozni, csak jó minőséget lássak. Budapesten és vidéken is minden esélyem megvan erre, hiszen egymást érik a jobbnál jobb társulatok és produkciók. Igyekezem sokat jární színházba, íróként figyelem a társzművészetek alkotóit, legyen szó rendezőről, építésről, szobrászról vagy dizajnerről. Abban igaza van Demeter Szilárdnak, hogy nem alanyi joggal jár a támogatás és az

ösztöndíj, de mindenkinek, aki a kultúra állami forrásainak elosztásáért felel, érdemes felidéznie a világháború alatti politikai lépéseit oly sokat támadott, egyébként miniszterként és történészként is nagyot alkotó főigazgató-elődöm, Hóman Bálint szavait: „Elmúlt korok mecénásai és fejedelmi művészetpolitikusi megengedhették maguknak, hogy

csak saját egyéni ízlésüknek megfelelő művészeti irányokat támogassanak. Korunk állami művészetpolitikusan minden konzervatívizmusa mellett is le kell mondania saját ízlésének kizárólagos érvényesítéséről. A régiebb és újabb keletkezési, de napjainkban egymás mellett élő művészi irányok, felfogások és ízlések értékelésénél történeti nézőpontból kell kiindulnia. [...] A történeti szempontból kiinduló művészetpolitikus nem szorítkozhatik bármelyik irány egyoldalú és kizárólagos támogatására, hanem arra törekszik, hogy mindez irányokat a nemzeti egység gondolatának és az egyetemes kulturális haladásnak szolgálatába állítsa. [...] Nincs politikai irány a művészetben, mint ahogy egyáltalában nem szabad a művészetbe politikát keverni.”

„El kell tudnunk választani az irodalmat az irodalmi ételtől, tudva, hogy mindkettőre szükség van”